UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Avthentica, Et Institvtiones

Bartolus

Lugduni, 1567

Quibus causis manumittere non licet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96136

Visual Library

tatem ſunt aliqui ſerui,ꝛ ſecundum veritatem naturale ius eſ-
ſe derogatū per ius gentium quo ad ſeruitutē:vt ſupra titulo ſe
cundo.§.ſeruitus.ꝛ §.fi.Dicendum ad illud argumētum ꝙ hec
a eſt veritas.†Quia nemo dat quod non habet,vnde dicendū ꝙ
creditor nō transfert dominium,ſed debitor,de cuius cōſenſu
venditor videt transferre:vt ff.de euictio.l.ſicut.Dicendū igit
eſt qđ nō dat qđ non habet,ſed dat vt non habeat:vel aliter quā
nō habet cauſalem,ſed dat formalem ꝛ l.illa.ff.de vſufru.vel ꝙ
dictū licet dicat quod dat quod nō habet,intelligo qualiter nō
hꝫ,vnde dicendum eſt quod libertateꝫ quam non habeo nō do
ſeruo,ſed aliter quam habeo,vnde cū aliquis eſt ſeruus meꝰ ha
beo penes me in eo dn̄ium,ꝛ illud dominiū eſt libertas quo ad
me,ſeruitus quo ad ipſum,ſicut hic alias cōtingit.ff.de ſeruit.
pre.l.ſi edes,vbi dr̄ libertas ſeruitus vſucapi.cū remitto ei illđ
dn̄ium,do ei libertatem:qꝛ remittere donare eſt ff.cōditione cā
data cauſa non ſecuta.lege,ſi mulier.ꝛ hoc eſt planū videre.de-
bes mihi decem,remitto tibi,ex iſta remiſſione cōtingit libera
tio:qꝛ remittere donare eſt,vt ſupra dictū eſt.

Quibus ex cauſis manumittere non licet. Rub.

NOn tamen. Sequitur i litera q̄ res
ſcilicet manumiſſio đ iu
re gentiū ſuppreſſit originē,ſed de iure ciuili ſe
cundum quoſdam,qꝛ habet fieri apud magiſtra
tus qui ſunt de iure ciuili:ſed nō eſt recedendū
a lege que đt manumiſſiones ſunt de iure gētiū:
vt ff.de iuſti.ꝛ iure,manumiſſiones ꝛ rationeꝫ eorū.Dicēdū eſt
quod magiſtratus ꝛ leges ſunt de iure gentium originaliter,vt
habes expreſſe.ff.de origi,iur.l.ij.in §.qđ ad magiſtratus.Rn̄-
dendū ꝛ dōm quod magiſtratus ſunt de iure gētiū,vnde de iure
gentium erant regna diſtincta,ꝛ ſic erant reges ꝛ magiſtratꝰ:vt
ff.de iuſti.ꝛ iur.l.ex hoc iure.Item đt litera qđ in ſacroſan.ecc.
ſit manumiſſio apud antiſtitem.Quare đt i eccleſia,magis quā
in aliquo alio loco:qꝛ in hoc eſt priuilegiata iſta manumiſſio:qꝛ
qs nō poſſit manumittere alias niſi cauſa cognita,ꝛ corā iudice
poterit in eccleſia manumittere,ꝛ indiget ſcriptura vel inſinua
tione.C.de his q i eccl.manu.l.j.ꝛ ij.§.j.Item ſequitur i litera,
quedā eſt manumiſſio facta inter nos amicos,ꝛ đt gl.ꝙ ibi requi
runt quinqꝫ teſtes,ꝛ hoc p l.C.de Lati,lib.tol.l.iſta.§.ſancimꝰ.
ꝛ.§.ꝛ ſi qs,ſed gl.contradicit ſibi ꝛ preallegata lex:qꝛ ibi đt qđ
ſufficiūt duo teſtes.Sed dic ꝙ exigunt quinqꝫ teſtes ꝛ equipare
tur manumiſſioni facte in teſtamento:vel in vltima voluntate.ꝛ
hic eſt lex.ratio đt in gl,dicit litera qn̄ trāſit pretor manumitte
re hoc eſt in ma.ꝛ hec eſt cauſa vt gl.dicit qꝛ ex voluntaria iuriſ
dictione,ſecus in contentioſa:ſed tu diſtinguas de cōtētioſa:qꝛ
aliud in cōtentioſa ſummaria nō plenaria:vt ff.de interrog.ac.
voluit.l.pretor.facit litera rationem de ſeruis dedititijs,đt gl qđ
iſti ſunt qui toto tēpore vite ſue ſunt liberi ꝛ i morte ſunt ſerui.
hoc nō pbatur aliqua lege vn̄ hoc eſt diuinare,ſꝫ hic colligit.l.
quod hic dicitur ꝙ error conditio peſſima eſt ꝛ deterior cōditio
eſt ceterarum.ꝛ ſic cum latini ſunt toto tempore vite ſue ꝛ i mor
te ſerui,preſumitur ꝙ dedititij qui ſunt deterioris cōditionis
ſint toto tēpore vite ſue ſerui,ꝛ in morte liberi:ſed dedititij ſi to
to tp̄e vite ſue ſerui ſunt,ergo nihil habent.ꝛ infra nec hr̄dē ha
bebūt in morte,ꝛ ſic in morte nō ſunt liberi.Dic vt in gl.qꝛ ſim
pliciter liberi erant ſeruiebant,ſed toto tp̄e vite ſue,ꝛ non eſt
hic coueniens,vt.C.cōia de ma l.j.§.ſin autem proprietariꝰ.Di
cit litera ꝙ oēs differentie ſeruorū tolluntur,ꝛ ſi aliquis manu
mittat hꝫ eandem libertatem quam manumiſſor.ꝛ dicas eādē
qđ fiat relatio in ſpeciale ſecundū Logicos,i genere ſcđm nos.
ibi mulier dānauit,que ſaluauit.niſi ꝙ ille q manumiſſus eſt erit
libertus ex quo multa ſequunt vt preſtet patrono,id eſt,manu-
mittāti operas obſequiales ꝛ multa alia que tāgit gl.que oīa đt
gl.tollūtur,preterquam illa que natura debent.ꝛ allegat auth.
vt li.de teſt.§.j.ſed dic quod hodie nulla tollunt niſi i manumiſ
ſione:vel poſtea patronus remittit iure patronatꝰ.Sed ſi remit
tit,tūc tolluntur oīa preter illa que natura debent.ꝛ ſic loquitur
a auth.que hic inducitur.†Dicit litera in fi.ꝙ multis modis cōſe
quit qs libertatem,ꝛ tangit octo modos,addas tu alios.C.cōia
de manumiſſio.l.vlti.ꝛ in auth.de nup.§.ſi vero ab initio.alias
in auth.dr̄ quod qui manumitt in fraudeꝫ creditorū,nihil agit,
ſed contra dicit lex,quod qui alienat in fraudem,transfert domi
nium,ſed competit reuocatio.ff.de contrahē.emptio.l.ſi ſciēs.
Sed dōm quod aliud eſt i libertate,quam in re alia:qꝛ libertas
conceſſa non reuocatur vt j.eo.§.ſemel.ideo lex vadit ei obuiaꝫ.
Sed aliud in rebus que ſunt alienate in fraudem creditorū,qꝛ
poſſunt reuocari,ideo lex nō prohibet quin dominiū transferat,
vnde difficilius conceduntur.Sed quare nō competit libertas,
qs cū manumittitur in fraudē creditorum:redditur hec rō:qꝛ

lex Aelia Sentia ita vult.vnde hic excuſatur ignorātia legiſte:
vt ff.de leg.ꝛ ſeq.con.l.non omni.quia in veritate lex nihil vult
3 ſine rōne ff.de iur.pat.l.adigere.§.q̄uis.†Dicit litera ꝙ ſi res
defūcti vēderent afficerent defūctꝰ iniuria,ſꝫ iiuria eſt ꝙ nō iure
ſit.Sed res defuncti pn̄t vendi de iure,vt creditoribꝰ ſatiſfiat.
Dicendū quod ſic,cum eius fama aliquantulum aggrauatur.ꝙ
hoc valet ꝙ ſedens bonis ſit infamis:ſed tamen dicendum ꝙ nō
4 eſt infamis.C.ex quib.cau.infa.in.l.debitores.†Itē no.ex eo qđ
dicitur in illo verſ.quod noſtra cōſtitutio ꝛc.quod enim cōcedit
aliquid,ꝛ illud ſine quo beneficiū illud conceſſuꝫ eſſe nō pōt.ff.
de pcur.l.ad rem.ꝛ l.ad legatū.Si ſeruum inſtituit hr̄dē ꝛ ſer-
uus heres eſſe nō poteſt,videtur ei reliquiſſe libertatem.Vn̄ đt
hec litera ꝙ viriſimile eſt ꝙ qui vult vnum,ꝙ velit oīa ſine qbꝰ
illud eſſe non poteſt:quare dic veriſimile qꝛ voluntas hn̄ eſt poſ
ſibilium.Bene vellet aliquis eſſe abbas,ꝛ nō eſſe monachꝰ,ſꝫ ta
men non veriſſimile quin ſi velit eſſe aabas quin velit eſſe mona
chꝰ:tn̄ improprijſſime locutꝰ eſt.Dicitur enim hic ꝫ princi.C.
ꝙ dominꝰ qui ſoluēdo ꝛ diues eſſet ei nō permitteretur qꝛ lege
Aelia Sentia proſpectum eſt,ꝛ bene.Valde enim proſpiciēdū
erat,ꝛ ſubueniendū vt gentes homines quibus alius nō erat he
res extiturus,quia bona eorꝫ erant non ſoluendo,ſeruū ſuū poſ
ſent manumittere,etiā in fraudem,ꝛ heredem inſtituere,q hr̄s
ſit neceſſarius ꝛ ſatiſfaciat creditoribus.ꝛ ſic colligitur vn̄ circa
a hoc cōcordare:diſcordare,qꝛ plura dicūt ꝙ paupertas pdeſt,
alia ꝙ paupertas nocet.iō vt illa ad cōcordiā reducantur,cōtra
5 iſtud breuiter ſic diſtingue:†qꝛ cū queritur de paupertate pſit
an noceat,aut queritur de fide.aut queritur de honore,aut qrit,
de datione,aut de remiſſiōe grauaminis.Si de fide querat.pdu
cuntur teſtes concurrētibus alijs qualitatibus ꝛ alijs cōditioni
bus exiſtentibus equaliter,magis credēdum eſt diuiti,quā pau
peri:qꝛ timendū eſt ne pauper pecunia corrūpatur.vnde i hoc
diuiti in eo quod talis eſt magis credendum eſt,quā pauperi in
6 eo ꝙ talis,in authē.de teſti.§.j.ꝛ ff.de teſti.l.in Caio.†Si qritur
de honore adipiſcēdo,vt aliqs ſit decurio,officialis,vel pfectꝰ,
diues preferendus eſt in facto honoribꝰ,ſit ſit paritas i alijs:vn̄
in eo quod diues preferēdus.C.de decu.l.ad ſubeundū.Sed ſi
queratur de remiſſione,tunc diſtinguendum:aut queritur de re
miſſione pene,aut de remiſſione ſatiſdationis,aut ciuiliū mune
rū,aut publicorꝫ.Si de remiſſione pene aut coporalis aut pecu
niarie.Si de remiſſiōe pene corporalis q̄rat,tūc paupertas nō
pdeſt,imo nocet.C.de ſum.tri.ꝛ fide cath.l.iij.ff.de incē.i l.pe
diꝰ.Si q̄rat de remiſſiōe pene pecuniarie,aut igit de dolo illius
remittēdo,aut nō.Si de dolo,tūc paupertas nocet:qꝛ ſi pp pau
pertatē ſoluere nō pōt penā pecuniariā,commutaretur illi pecu
niaria pena incorporalē.ff.de mino.l.ꝙ ſi minor.§.ſi ſeruus.ff.
de iuriſdictio.omni.iud.l.ſi qs id §,in ſeruo.ꝛ ff.de inius vocā.l.
fi.ff.de pen.l.j.§.generaliter.Si vero agitur de dolo illius.de
cuiꝰ pena pecuniaria remittēda queritur,pdeſt paupertas.ff.đ
ofn̄.pſid.illicitas ad fi.C.de mō multā.l.vltima.ad fi.Sꝫ ſi de
remiſſione ſatiſdationis queritur,diſtinguēdū:aut expedit pau
peri,aut nō:ſi nō expedit,vt qꝛ tractat de dādo curatore furioſo
vel adulto,ꝛ nō vult admitti,hoc caſu paupertas ei nocet:qꝛ re-
pellitur.ſed hic proprie nō eſt nocere,ſed prodeſſe.pdeſt eīn vt
repellat.C.de epiſco.audi.l.j.de cura.§.vlti.Si autē expedit ei
ſatiſdare,vt eſt in ſatiſdatione iudicio ſiſti,vel delegato ad ſe ad
uenientē die vel cōditiōe,tūc diſtinguo i iſto ſcđo caſu:aut eſt pau
per qꝛ nō poſſidet immobilia nec mobilia,vel parum,nec poſſet
inuenire fideiuſſores ſine magno incōmodo paupertatis:qꝛ re
mittit ſatiſdatio.ff.ſi cui pluſquā,p l.fal.l.cū nō facie.Prio ca-
ſu nō remittit.ff.qui ſatiſd.cog.l.ſi fideiuſſor.§.vltimo.cū ſimili
bꝰ.Si queratur de remiſſione publicorū munerū,vt collectarū
ꝛ tutelarū,tunc diſtinguitur:qꝛ aut pretendit quiſ excuſatꝰ
tali munere honore publico paupertatem ſuam,aut alienā.Si
ppriā,pdeſt ei.j.de excu.tuto.§.ſed ꝛ pp paupertatē.ſi alienā
vt pupillorū quos hꝫ in tutela ſua,hoc caſu paupertas non pro
deſt,ſed nocet:qꝛ quatuor tutele pro vna computantur,qn̄ par
uum eſt patrimonium pupillorum.ff.de excuſa.tutorum.l.ſpa
donē.§.vltimo.Caio.Dicit bona in illo vt preualuiſſe ꝛc.q̄ ad
hoc vt ipediatur libertas,exigūtur duo,fraus ꝛ euētꝰ ſolꝰ.Sup
hoc đt gl.ꝙ hoc verū eſt de directa nō fideicommiſſa.vn̄ vt di-
recta impediatur,ſunt duo neceſſaria,fraus ꝛ euētus.In fideicō
miſſa.ſufficit ſolus euentus.Et videtur ꝙ imo totū ecōtra ſit fi
deicommiſſaria libertas difficilius extraneꝫ heredē inſtituit,
libertates fideicōmiſſarias ꝛ directas ꝛ alia legata relinqt,filiū
quē habebat in poteſtate exheredauit,dicitur ſi iſte filius vltra
qnquēniū egit q̄rela ꝛ obtinuit legata nō valēt,ſimlr libertates
directe fideicomiſſarie preſtāde ſunt viginti aureis a quolibet
pſtādis.ꝛ ſic lex eſt cōtraria ei qđ dicit gl.ff.de inoffi.teſt.l.Pa
pi.exul.§.fi.cū lege ſequēti.alias eſt §.ꝛ icip.l.Papi.ſcribit ad
iſtud contrarium nō voluit rādere vbi in directa requirit fraus
ꝛ euen

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

⁊ euentꝰ,in fidei cõ.i.ſolus euentus.queritur hic credo vbi rñ-
ſum potiꝰ factũ tale ex eo ꝙ ſupponitur fraus in directa liberta
te nos cõiecturamus incontinenti fraudem cũ habeat paratam
executionẽ,ſ; q2 nemo doloſus ꝓ prima facie preſumitur,ideo duo
requiruntur:at in fideicõmiſſaria ſuſpendunt eo ꝙ daṫ ⁊ roga-
tur de vno in aliũ.⁊ ideo cũ res quodã modo dicatur ſtare in illo
ſuſpenſo ſeu interuallo in aere.⁊ ſic nõ cõiecturat lex nec ex iſto
nec ex illo fraudem,ſufficit ſolus euentus:ſed in teſtõ vbi dat di-
rectã li alias cõiecturamus fraudem q2 incõtinenti competit fi-
deicõmiſ.cũ ſit locata in alienã voluntatem.nã ius preſumit qđ
nõ manumiſiſſet ſi ſciret ex hoc fraudatos creditores:q2 ſolꝰ eſſet
immemor ſue ſalutis:ꝙ non eſt dicendum.vnde factũ ſupponit
fraudẽ ⁊ reqriṫ cõſiliũ ⁊ euentus extraordinaria.† Sequitur in
7 litera,& adẽ lege Aelia Sentia.⁊c.ibi dicitur ꝙ minori.viginti
annis.non licet manumittere ſeruũ niſi apud pretorem.⁊ cã co-
gnita.vt in gl.minori. Sufficit igitur ſi nõ ſit minor.xx.annis.l;
nõ ſit maior,vt q2 tãgit vltimam diem vigeſimi anni:q2 tũc nec
minor nec maior.Sed dicendũ ꝙ imo minor eſt,⁊ ſi deficiat vna
hora ab illa in qua natus eſt.vt.ff.de mino.l.denique.§.minorez
natu.ſ; q̊ ad hoc de quo queritur,lex h; enim pro non minore,ſ;
in vltima die vigeſimi anni venit ad illud momentũ in quo natꝰ
fuit tunc poteſt dici nec minor nec maior:ſed in veritate parũ ibi
moratur.Dicit litera non aũt manumittere debet alibi q̃ in iu-
dicio apud conſilium,id eſt,apud pretorem.ſeu corã pretore ⁊ ſ.
cõſilium:q2 queritur pretor:vis tu manumittere iſtũ ſeruũ tuũ:
⁊ ipſe dicit ita ⁊ ſic dicitur apud conſilium:q2 ibi reconciliantur
8 mutue voluntates.vnde expone vt in gl.† Sequitur in litera ⁊ ꝙ
manumittitur ⁊c.ibi dicitur qđ habens.xviij.annos poteſt eſſe
procurator.ſed dicit lex ꝙ minor viginti quinque annis non põt
eſſe ꝓcurator.C.đ ꝓcurat.l.exigendi.ff.đ ꝓcurat.l.minor.Reſ.
ꝙ verũ eſt ad iudicia,ſed ad negotia ſic.Item minor.viginti an
nis non põt manumittere ſeruũ niſi cã cognita,ſed hic non eſt cã
aliqua.ſc; vt ſit eius procurator q2 ⁊ ſeruus poteſt eſſe procura-
tor,vt.l.ſeruus.ff.de procura.ſed dicas verũ ad negotia.Sic lo
quit lex illa:ſ; nõ ad iudicia grauiꝰ tunc arguitur ⁊ de illo ad ne
gotia hoc loquitur:q2 dicit ꝙ qui h;.xiij.annos poteſt eſſe pro-
curator:ſed cõſtat ꝙ non ad iudicia niſi habeat.xxv.vt dictũ eſt,
Si igitur hic loquitur de procuratore ad negotia,⁊ ſeruꝰ poteſt
eſſe ꝓcurator ad negotia.vt.l.preallegata.ff.đ.ꝓcurato.l.ſeruũ.
nõ eſt igitur legitima cã vt minor.xx.annis ſeruũ ſuũ manumit
tat.vt ſit eius procurator ad negotia.Sed dicendũ ꝙ nõ ita ple
ne põt expedire negotia ſeruus ſicut liber,vnde iuſta cã eſt.Itẽ
per iſtum verſiculum dicũt quidã ꝙ minor.xviij.annis non põt
eſſe procurator ad negotia.ſed hoc falſum eſt,⁊ ſibi imputet qui
talem ſibi cõſtituit procuratorem.vt.ff.de mino.l.cum.mã.in fi.
⁊.ff.de inſtit.l.ſi quis mãcipiũ.nec hoc negatur hic propter hoc
ꝙ minor.xviij.ãnis procurator eſſe non poteſt ad negotia ſed vt
inde manumittenti conſulatur,q2 ſi minor eſſet veriſimile eſt qđ
nõ bene adminiſtraret eiꝰ negotia.ſed maioris bene põt eſſe pro
curator ad negotia minor.xvij.annis,⁊ ſibi imputet maior q ad
negotia adminiſtrãda talẽ eligit.ff.đ ꝓcurat.l.cũ mã.in fin.Se-
quitur in litera.Semel aũt cã approbata.⁊c.q2 dictum eſt.ſc; q2
cauſa cognita minor.xxv.annis.debet manumittere ad hoc qđ
valeat manumiſſio dicit iſte verſi.ꝙ ſi cauſa fuerit approbata ſi-
ue vera ſiue falſa.j.vbi dicit cauſa ſiue vera ſiue falſa ⁊c.intelli-
go ꝙ aliquis diceret ꝙ iſta ſententia lata non valet:q2 fuit ex falſa
cauſa lata.ſi diceret ſic indiſtincte,talis propoſitio nõ eſt admit-
tenda:q2 indiſcreta,vt in auť.de tri.⁊ ſe.§.ſi vero.Itẽ ſententia
nullã obligationẽ inferat.ff.ſi.ven.l.ſicut.§.ſi quis tamen.autho
ritate rei iud q2.preſum.iur.⁊ de iure q̃ nõ admittit probationẽ
in cõtrarium dicitur vera pro veritate accipitur.ff.de ſtatu ho.
l.ingenuam.⁊ idcirco cã approbata nõ retractatur.ſc; directa
ſed per circunferentiam.vnde probabo per falſas probationes
ſeu allegationes.ff.de cõd.inde.l.in ſumma.§.j.ſic ergo cã dnu-
data circũſtãtijs.remanebit nuda ⁊ ſine authoritate ⁊ cã non re
ſpiciamꝰ q2 falſa.ff.de verb.obl.l.paulꝰ.de acquirenda heredi-
tate.l.q̃diu.ſic intelligitur.C.ſi ex fal.inſtru.l.j.cui dico ꝙ licet
verba futura faciunt matrimoniũ carnali copula ſecuta,reproba
to altero,nõ remanet matrimoniũ.ff.de heredi.inſtit.l.q ſoluẽdo
de acqui.vel amit.heredi.l.ſi ſeruũ.§.pretor.ex cã non recte re-
tractari libertas põt.gl.ſiue falſa,id eſt iniuſta cã q2 ſi cauſa; al-
legaſſet minor que falſa eſſet:quod falſum eſt.non eſt.⁊.j.falſa cã
ſed lex Elia Sentia vult ꝙ minor ſine cauſa non poſſit manumit
tere,quare exponendũ eſt falſa ⁊ iniuſta,que tamen vera eſt.⁊ p;
in exemplo gl.Sed dic falſa;.quo ad litera;.vnde ſi minor alle-
gauit falſam cauſam,q̃ in veritate falſa nõ erat:q2 dixit ſe natu-
ralem cũ nõ eſſet.⁊ cã fuit approbata valet manumiſſio.vnde o-
pinio fuit Placẽtini ꝙ ſententia lata per falſos teſtes ſi nõ fue-
rũt pecunia corrupti v;.¶ De hoc habes.ff.de re iud.l.diuus
Adrianus.ſic de cã hic.Iſtam tamẽ ſententiam improbãt docto

res ⁊ dicũt ſententia lata per falſa inſtrumẽta.ſiue per falſos te-
ſtes.ſiue fuerint corrupti pecunia,ſiue nõ,v;.Quid ergo dicemus:
Dicendũ quod ſentẽtia lata per falſa inſtrumenta ſiue ꝑ falſos
teſtes,q2 nõ ſunt pecunia corrupti,retractatur.hoc eſt vez ope
reſtitutiõis:ſed reſtitutio hec nõ h; locũ ĩ libertate.vt.ff.de mi-
nori.l.ſi ex cauſa.§.vltimo.Dicũt ſimiliter doctores ꝙ ſentẽtia
lata ꝑ falſas allegatiões ⁊ certatur:ꝙ ſic intelligo ſi doloſe fue-
rit allegata,⁊ ſic intelligo oẽs leges que hoc dicunt.vt.ff.đ cõdi.
inde.l.i ſumma.alias ſeqretur lites eſſe immortales,q2 poſſibile
eſt quod vnus dicat falſum in facti narratiõe,nõ dico in iuramẽ
to de calumnia q2 illud eſt de credulitate.¶ Itẽ nota ex hoc ꝙ
đt hic,cauſa ſemel approbata nõ retractatur.vt ꝙ ſemel appro
baui reꝓbare nõ poſſum đt gl.q hoc eſt ſpeciale fauore liberta-
tis.Dicendum ꝙ falſum eſt,imo ius cõmune ꝙ hic dicitur ⁊.ff.
de negotijs geſtis.l.Pomponius.⁊ cõtrarium ſignatur de me-
dico qui ſemel aꝓbatus põt reprobari.vt.ff.de excuſationibꝰ
tutorum ⁊ tẽporibus carũ.ſed reꝓbari illud ſpeciale eſt fauore
reipublice:q2 reipublice intereſt vt nõ ſit mali medici ĩ ciuitate:
quia per ipſos medicos ſalus hominũ conſeruatur,vt.l.§.j.⁊.ij.
de varijs ⁊ extraor.cog.q̃ ſalus rebꝰ ceteris preferri d;.vt.C.de
ſacroſanctis eccleſiis ⁊ de rebꝰ ⁊ de priuilegijs eoꝝ.l.ſancimꝰ.⁊
ideo merito ſpeciale eſt in eis ꝓpter periculũ ꝙ imminet ⁊c.vt
ſemel ꝓbatus poſſit reꝓbari:ſecus ĩ alijs profeſſoribꝰ.vt.C.de
profeſſ.⁊ me.l.reddatur.Dicit in iſto titulo ꝙ in teſtamẽto ha-
bẽs annũ decimũ ſeptimũ.ſi finẽ decimi octaui attigerit põt da
re ſeruo ſuo libertatẽ:cũ antiqtas huic etati ſc; octodecim an-
noꝝ cõceſſerit poſtulare.Unde queſtio fuit Bononie,de vno ex
filijs Accurſij q volebat fieri doctor ĩ legibus.⁊ nõ habebat ni-
ſi ſeptẽdecim annos,vel parũ plus.Opponebatur ei quod non
poterat,ratiõe etatis.Unde q̃ritur an aliqs in decimo ſeptimo
anno poſſit fieri doctor legũ:Uidetur ꝙ non q2 doctor legum
iuriſdictionẽ habet de ordinariã inter ſcholares ſuos.vt in proe
mio.ff.circa finẽ.ſi aliqs iudex eſſe non põt,nec rempublicã gu-
bernare,niſi habeat etatem cõpletã ſc;.xxv.ann.ſic.ff.de mu.⁊
ho.l.ad rẽpublicam.Contra videtur quia habẽti ſeptemdecim
annos,cõceſſum eſt pro alio poſtulare,vt hic:cũ pro alio in tali
etate põt aliquis de iure ⁊ proprie reſpõdere.ff.de poſtul.§.nõ
tantu.ſed hoc eſt opus doctoris legum.vt.ff.de origi.iur.l.ſecun
da circa finẽ:queritur in etate.xvij.annorũ põt aliquis fieri.Do
ctor legũ.vnde ratione officij bene põt:ſed videtur ꝙ ratione iu
riſdictionis impediet.vt prealleg.l.proemio.ff.circa finẽ.vt.ff.
de mu.⁊ hon.l.ad rem.

ADDITIO.

a ¶ Paupertas ꝓdeſt.Adde nũquid paupertas differat ab ino-
pia.do.Iaſon.in.l.ſi ab arbitrio in fine cõmẽti.ff.q ſatid.co.Et
col.qualiter ꝓbeṫ paupertas vide per eundẽ.in.l.ſi vero.§.pri-
mo.ff.eod.Bart.in re.l.ſi cõſtãte in.ſcđa col.ff.ſol.ma.⁊ in.d.l.
j.ff.q ſatiſd.cog.⁊ in.l.paupertas.ff.de exc.tut.Et qñdo ꝓdeſt
paupꝑtas,vide Bart.in.l.ſi procuratorẽ.§.fin.ignorãtes.ff.mã-
data.

De adoptionibus. Rub.

1 ¶ Nomine cautionis quando contineatur nuda promiſſio.
2 Subſtitutio per arrogationem quando annulletur.
3 Satiſdatio de bonis impuberis reſtituẽdis in qbus bonis ha-
beat locum.
4 Impubes petitionẽ quarte trãſmittit ad heredẽ,ſi arrogatꝰ de-
cedat poſt arrogationem.
5 Arrogator ſi heredauit filiũ arrogatũ vel emancipatũ ſine cau
ſa,an debeat ei relinquere in teſtamẽto ſuo quartã partẽ bono-
rum ſuorum.
6 Spadones qui dicãtur,⁊ an poſſint adoptare,⁊ matrimoniũ cõ-
trahere.

NOn ſolum. Cũ aũt per principale re-
ſpõſũ.hic in principio hu-
ius.§.đt ꝙ arrogatio fit per pricipale reſcriptũ,
⁊ ſic per principẽ.adoptio aũt per quemlibet ma
giſtratum.vt.ff.eodem ſecunda queritur que eſt
ratio:Dicẽdum eſt quia ita placuit principi.⁊ q2
placuit ſic dicẽdũ ꝙ adoptamus eos qui ſunt alieni iuris,arro
gamus eos qui ſui iuris ſunt.vt.ff.eodẽ.l.prima ⁊ ſcđa,ſed q eſt
alieni iuris vel ĩ aliena poteſtate nihil habet,totũ ẽ patris.ſed q
eſt ſui iuris habet bona q̃ ſũt ſua,⁊ vt freq̃nter accidit,locuples.
vnde maiꝰ eſt periculũ in arrogatione eius qui aliqd habet,quã
in adoptione eiꝰ q nihil habet:⁊ ideo leuiꝰ permittiṫ adoptio,
quã arrogatio.vt.ff.de fur.l.j.qua ſui ẽ.circa fin.q2 vbi eſt maiꝰ
ꝑiculũ,ibi cautius eſt agẽdũ vt.ff.de Car.edic.l.j.§.ſed ⁊ ſi qs.
Itẽ maiori ⁊ maioribus iudicibus cõmittitur cã liberalis q̃
magna eſt.vt.ff.de arbi.l.nõ diſtiguemꝰ.§.de liberali.Deinde
đt litera ꝙ impuberis arrogatio fit cũ iſtis conditionibꝰ,vt pa-
ter arrogator caueat tabulario publico de reſtituẽdis bõis ĩpu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN